

DIECÉZNA ŠKOLA VIERY III

1. téma: Viera ako odpoveď človeka Bohu

Viera je základom toho, v čo dúfame, dôkazom toho, čo nevidíme. Ňou si predkovia získali dobré svedectvo. Vierou chápeme, že Božie slovo stvárnilo svety tak, že z neviditeľného povstalo viditeľné. (Hebr 11, 1-3)

Uctievať sväto Krista, Pána, vo svojich srdciach, stále pripravení obhájiť sa pred každým, kto vás vyzýva zdôvodniť nádej, ktorá je vo vás. (1Pt 3, 15)

Úvod

V tejto prvej téme, tretieho ročníka DŠV, nazwanej „**Viera ako odpoveď človeka Bohu**“ sa budeme zaoberať otázkami týkajúcimi sa základov katolíckej viery: Čo je viera? Prečo veriť? Aký je zmysel katolíckej viery? ... Jedná sa o vovedenie do problematiky viery a o načrtnutie úlohy, ktorú má zohrávať v živote kresťana nadprirodzená viera.

1. Hľadanie odpovedí

Odkiaľ som? Prečo som na svete? Aký má môj život zmysel?

Tieto a mnohé ďalšie otázky o zmysle života si kladie človek odvtedy, odkedy si začal uvedomovať sám seba. Kto vie? Možnože prvý človek, ktorý sa z Božej vôle vyskytol na tomto svete mal v týchto otázkach jasno, ale súčasný človek v tom evidentne jasno nemá. Stačí s len všimnúť, koľko rôznych teórií o vzniku sveta, či o pôvode života na zemi, bolo na poli vedy vytvorených za posledných pár desiatok rokov... Žiadna z nich nám zatiaľ nepodáva vyčerpávajúcu odpoveď. Koľko ideológií, filozofických téz, či spoločenských zriadení sa pokúšalo osvetliť ľuďom pravý cieľ a zmysel ľudského života, ale otázok na túto tému stále neubúda a zdá sa, že ľudstvo pri hľadaní odpovedí na podobné otázky akoby len tápalo v tme. Možno je to tým, že človek sa veľmi často pokúša hľadiť na svet len čisto ľudskými očami, nie očami Toho, od ktorého tento svet pochádza.

Príklad: Pri svojich potulkách svetom sa raz stretol Európan s americkým indiánom. Chvíľu sa spolu rozprávali, no po chvíli Európan načrtnol palicou do piesku malý kruh a povedal indiánovi: „To je to, čo viete vy indiáni.“ Potom urobil okolo malého kruhu trochu väčší kruh a povedal: „To je to, čo vedia Európania.“ Indián chvíľu mlčal, potom vzal vetvičku a okolo obidvoch kruhov nakreslil tretí, obrovský kruh a povedal: „**To je to, čo nevie nikto z nás.**“

Človek je nepochybne veľmi šikovný tvor a časom dokáže odhaliť mnohé veci, ale **skúsenosť nás učí, že na niektoré odpovede ľudská schopnosť poznávať veci zmyslami a rozumom nestačí a človek sa pri hľadaní odpovedí musí aspoň načas opierať aj o vieru.**

2. Úloha viery pri hľadaní pravdy

Možno si to ani neuvedomujeme, ale práve viera je to, čo nás pohýna byť dočasne o niečom presvedčený alebo konať nejakú činnosť s nádejou, že už čoskoro dôjdeme k lepšiemu poznaniu nejakej veci, alebo k istému cieľu.

2.1 Prirodzená viera

Ak je človek presvedčený o nejakej skutočnosti, ktorú zatiaľ nevie dokázať, ale skôr, či neskôr si ju tu na zemi bude môcť overiť, hovoríme tomu, že má **prirodzenú - ľudskú vieru**. Takouto vierou disponuje každý človek, aj ten, ktorý verí, že neverí ničomu.

Príklad prirodzenej viery: Ráno idem do práce, sadnem si do autobusu a verím vodičovi, že cestou nezadrieme a nehavaruje. Alebo keď cestujem vlakom vkladám svoj život do rúk rušňovodičovi, hoci som ho možno nikdy v živote nevidel. Aj vodič keď sadá do auta verí, že ten, ktorý ide oproti nemu, pozná predpisy a neprejde do protismeru a že mu dá prednosť vtedy, kde ju má dať... - Takto konáme dennodenne stovky úkonov, vedení prirodzenou vierou. Pri viere v Boha však ide o niečo iné. **Veriť v Boha alebo veriť Bohu znamená zveriť mu nie len časť svojho života, ale celý svoj život a dôverovať mu, že s ním neurobí nič zlé, nič, čo by mi uškodilo.**

Mnohí ľudia sa práve preto upínajú na majetok, na moc a na vlastné schopnosti, lebo nedôverujú Bohu, že sa o nich postará, že ich privedie k tomu čo naozaj potrebujú. Chcú mať istotu, že v tomto svete prežijú..., chcú mať pod kontrolou všetko sami, lebo neveria, že je nad nimi milujúci Boh, ktorému na nich záleží. Paradoxne, práve takíto ľudia nebývajú v živote veľmi šťastní a zmysel ich života sa im pred očami veľmi rýchlo vytráca.

2.2 Nadprirodzená viera

Sväté písmo Starého i Nového Zákona je výnimočné v tom, že nám hovorí o skutočnostiach, ktoré je možné si overiť až po smrti. (Ide o pravdu ohľadom existencie jediného Boha v troch božských osobách, o pravdu ohľadom večného života, neba, pekla, atď.) Ježiš Kristus sa nám vo Svätom písme dokonca dáva poznať, ako vtelený Boh, Boží syn, ktorý nás prišiel vykúpiť z otroctva hriechu a smrti a povzbudiť nás k tomu aby sme už nezmýšľali len prízemne, ale verili tomu čo nám hovorí Sväté písmo a aby sme ho s vierou nasledovali do života ktorý nám pripravil vo večnosti.

Ak teda niekto verí v nadprirodzené pravdy, ktoré nám v dejinách postupne zjavoval Boh, ktoré boli zapísané vo Svätom písme a ktoré nám Apoštolská tradícia verne a neporušene odovzdávala až po dnešné časy, o takom človeku hovoríme, že **má nadprirodzenú vieru**, pretože **taký človek** verí pravdám, ktoré celkom presahujú jeho ľudské poznanie a ktoré si bude môcť skutočne overiť až po smrti.

Prirodzenou vierou teda veríme v skutočnosti, ktoré sa dajú overiť tu na zemi a nadprirodzenou alebo náboženskou vierou veríme zasa v skutočnosti, ktoré nám postupne zjavil Boh a ktoré si budeme môcť celkom overiť až po smrti.

3. Nadprirodzený svet

Z toho vyplýva, že Boh, náš Stvoriteľ nás nenechal tu na zemi poznávať veci len chabým, zmyslovým a rozumovým spôsobom, ale pozval nás skúmať a poznávať aj veci nadprirodzeného – duchovného sveta, pre ktorý sme boli podľa Božieho zjavenia od počiatku stvorení a do ktorého sa Boh rozhodol znova nás pozvať.

Vynikajúcou knihou, ktorá sa do hĺbky zaoberá tým, čo nám Boh zjavil vo Svätom písme je *Katechizmus katolíckej cirkvi* (z roku 1998). V ňom je zhrnutá a zrozumiteľným spôsobom vyjadrená viera Katolíckej Cirkvi v pravdy zjavené vo Svätom písme tak, ako v ne verili Ježišovi apoštoli a ako nám ich oni odovzdali prostredníctvom svojich nástupcov: apoštolských otcov, cirkevných otcov a učiteľov Cirkvi, ako aj koncilových otcov, až po dnes.

3.1 Pôvod nadprirodzenej viery

V tomto katechizme je nadprirodzená viera definovaná ako **„odpoveď človeka Bohu, ktorý sa mu zjavuje a dáva a súčasne mu prináša prehojné svetlo pri hľadaní posledného zmyslu jeho života.“** (KKC 26) Táto nadprirodzená viera sa v človeku nerodí sama od seba, ani v ňom nevzniká prirodzenou cestou. **Je to veľký Boží dar**, ktorý do duše človeka vlieva sám Boh.

Keď svätý Peter vyznal, že Ježiš je *Kristus, Syn živého Boha* (Mt 16, 16), Ježiš mu s radosťou oznámil, že toto poznanie nevychádza z jeho tela a krvi, čiže, že nepochádza od neho samého, ale od Ježišovho Otca, *ktorý je na nebesiach* (Mt 16,17). Viera o ktorej tu hovoríme je teda nadprirodzená čnosť, ktorú v srdci človeka vzbudzuje sám Boh, pôsobením Ducha Svätého, ako o tom svedčí aj svätý Pavol v liste Filipanom: *„Ved' to Boh pôsobí vo vás, že aj chcete, aj konáte, čo sa jemu páči.“* (Flp 2, 13; Porov. KKC 153)

Nadprirodzená viera nie je ani automatickou odpoveďou človeka na Božie zjavenie. Živá, nadprirodzená viera sa v človeku zrodí len vtedy, ak sa v ňom Božie zjavenie stretne so slobodným súhlasom a s ochotou prijať všetko, čo Boh o sebe zjavuje. Takáto viera je celkom odlišná od viery, ktorou veríme inému človeku. Je totiž dobré a správne, bezvýhradne veriť tomu, ktorý nás stvoril a ktorý všetkému stvoreniu dáva zmysel i posledný cieľ. Bolo by však márne a pomýlené ak by sme podobnou vierou chceli veriť človeku alebo nejakému inému tvorovi. (Porov. KKC 150) Bohom vliata, nadprirodzená viera teda v človeku ožije len vtedy, ak človek osobným súhlasom prijme zjavené pravdy, ako pravdy Božie, pravdy nespochybniteľné.

Ak si v Starozákonnej knihe *Genezis* všimneme odpovede Adama a Kaina na Božie oslovenie, zistíme, že sú pasívne. Obaja sa namiesto dôvery a pravdivej odpovede, začínajú vyhovárať: Adam vraví na otázku Boha, či náhodou nejedli zo stromu, z ktorého im ješť zakázal: **„Ja nič, - to ona, žena, ktorú si mi dal..., ona ma naviedla...“** (Porov. Gn 3, 12) - Zdá sa, že keby bol prvý chlap v Raji ostal chlapom, nemali by sme dnes dedičný hriech ☺. Kain zas na otázku Boha: Kde je tvoj brat Ábel? Odpovedá lživo: **„Neviem. Či som ja strážca svojho brata?“** (Gn 4, 9)

Úplne inak však odpovedá napríklad Panna Mária, keď ju Boh oslovuje prostredníctvom anjela. Mária na anjelovo zvestovanie Božej vôle odpovedá „*Nech sa mi stane podľa tvojho slova!*“ Jej čisté srdce bolo otvorené pre prijatie celej Božej vôle, preto nepochybovala a hneď, uverila, že Boh pre ľudí chystá čosi veľké a dobré a už sa len pýtala, ako sa to teda stane...? (Porov. *Lk 1, 34*)

4. Podstata a zmysel nadprirodzenej viery

Podstatou viery, ktorú v nás vzbudzuje Boh, je presne to, uveriť, že Boh je dobrý a že nám chce dobre. A zmyslom viery je dosiahnutie života v Božom Kráľovstve, pre ktorý nás Boh od počiatku stvoril. Ako náhle prestaneme veriť že Boh nám chce dobre, začíname sa báť, začíname sa vyhovárať a páchať hriechy, čiže skutky, ktoré protirečia dobrým Božím plánom. Následkom takéhoto postoja býva často neistota, strach, a napokon aj strata večného života... ako sa to stalo Adamovi a Kainovi.

Nadprirodzená viera je teda nezaslúžený Boží dar, ktorý v človeku oživa, keď sa spojí so slobodnou, kladnou, alebo aspoň neodmietavou odpoveďou človeka na zjavené Božie plány.

5. Nadprirodzená viera zaväzuje k službe

Sv. apoštol Pavol v liste Rimanom pripomína, že Boh vzbudzuje vieru v srdci človeka skrze hlásanie a hlásanie má vychádzať z Kristových slov. (Porov. *Rim 10, 17*) On sám hlásanie evanjelia a život podľa viery bral ako svoju hlavnú povinnosť a v prvom liste Korinťanom hovorí: „*Bratia, ak hlásam evanjelium, nemám sa čím chváliť; to je moja povinnosť a beda mi, keby som evanjelium nehlásal.*“ (*1Kor 9, 16*) Túto úlohu, ohlasovať národom Kristovo evanjelium si však Sv. Pavol nestanovil sám, tak ako ani ostatní apoštoli. Ich nadšenie i ich služba ohlasovania sa zakladá priamo na Ježišovom príkaze, ktorý dal apoštolom tesne pred svojím nanebovstúpením: „*Chodte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Duchu Svätého a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal.*“ (*Mt 28, 19-20*; porov. *Mk 16, 15*) Tieto slová, ktoré Ježiš vyslovil verejne, však neboli adresované len malej hŕstke apoštolov, ale aj tým, ktorí skrze nich uveria. (Porov. *Jn 17 20-25*) Preto sa tento misijný rozkaz netýka len apoštolov, ale aj všetkých tých, ktorí skrze ich ohlasovanie uverili Ježišovým slovám. A preto každý veriaci, ktorý vďaka ohlasovaniu iných prijal od Boha nadprirodzenú vieru, má aj sám ohlasovať túto vieru ďalším ľuďom skrze slovo, no predovšetkým vlastným životom podľa viery.

Tak ako láska k nebeskému Otcovi viedla Ježiša k tomu aby vyjaval ľuďom tajomstvá Božieho kráľovstva potrebné k ich spáse, tak nás má zasa naša láska k Ježišovi a k ľuďom pobádať k tomu, aby sme svoju vieru ohlásili iným. Každý kto prijal nadprirodzenú vieru sa stal akoby ohnivkom vo veľkej reťazi, ktorá spája veriacich s Kristom. Katechizmus to pekne vystihuje vetou: „Nemohol by som veriť, keby ma nepodopierala viera iných. Ja zasa svojou vierou pomáham udržiavať vieru iných.“ (*KKC 166*)

Nadprirodzená viera, ktorú sme prijali od Boha, sa preto nedá chápať len ako súkromná záležitosť. Viera mi bola Bohom daná nie len pre moju spásu, ale aj pre napomáhanie ku spásu druhým. (Porov. *Rim* 10, 14)

6. Nadprirodzená viera je spoločnou vierou celej Cirkvi

Viera, ktorú sme od Boha prijali a ktorá veriacich po celom svete zjednocuje v jedinej Kristovej Cirkvi je spoločnou vierou celej Cirkvi, čiže celého spoločenstva veriacich. Veľmi dobre túto skutočnosť reflektuje modlitba kňaza vo svätej omši, ktorou sa po modlitbe *Otče náš* začína „Obrad pokoja“. Vtedy sa kňaz prihovára Kristovi prítomnému v Eucharistii slovami: „Pane Ježišu Kriste, ty si povedal svojim apoštolom: Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam. **Nehľad’ na naše hriechy, ale na vieru svojej Cirkvi** a podľa svojej vôle jej milostivo daruj pokoj a jednotu, lebo ty žiješ a kraľuješ na veky vekov.“

7. Obsah a charakteristické črty nadprirodzenej viery

Čo konkrétne nás teda nadprirodzená viera pozýva veriť? Ako treba žiť podľa tejto viery a ako pomôcť prijať túto spásonosnú vieru aj iným?

V prvom rade treba vedieť, že **kresťania neveria v slová a vo formuly, zapísané vo Svätom písme, či v iných náboženských knihách, ale veria v zjavené skutočnosti, ktoré tieto slová a formuly vyjadrujú.** (Porov. *KKC* 170) Preto napríklad kňaz vo sv. Omši, hneď po premenení obetných darov hlasno zvolá: „*Hľa, tajomstvo viery!*“ lebo tým poukazuje na to, že sme sa práve stali svedkami nadprirodzenej skutočnosti, čiže **skutočnosti, ktorá sa dá prijať jedine vierou** a ktorá sa nedá dokázať iným, fyzickým skúmaním. Podstata chleba a vína sa tu totiž pôsobením Ducha svätého, skrze slová kňaza, ktoré boli vyslovené nad obetnými darmi premenila na podstatu Ježišovho tela a Krvi. – Toto je však len malá i keď podstatná časť, nadprirodzených tajomstiev ktoré nám Boh vo svojej láske zjavil a na ktorých nás pozýva mať účasť skrze nadprirodzenú vieru.

Kto verí nadprirodzenou vierou, ten prijíma ako pravdivé všetko to, čo obsahuje napísané alebo ústne podané Božie slovo a čo Cirkev predkladá veriť ako Bohom zjavené. (Porov. *KKC* 144 - 184) Cirkev je matkou všetkých veriacich. Veriť tak ako verí Katolícka Cirkev je pre človeka, k dosiahnutiu spásy podstatne dôležité, pretože Kristus zveril úlohu verne uchovávať a bezchybne vykladať zjavený poklad viery (*depozitum fidei*) len svojim apoštolom a ich legitímnym nástupcom. (Porov. *DZ* 3020) Potvrdzujú to jeho slová: „*Kto vás počúva, mňa počúva, a kto vami pohŕda, mnou pohŕda. Kto však pohŕda mnou, pohŕda tým, ktorý ma poslal.*“ (*Lk* 10, 16; porov. *Mt* 28, 20)

7.1 Výklad obsahu viery

Niektoré zjavené pravdy sa môžu zdať človeku zo začiatku dosť nejasné, preto je dobré, keď ich má kto verne a pravdivo objasniť. Napríklad, už len samotná viera v existenciu Boha zahŕňa v sebe dve skutočnosti, ktoré je potrebné mať na zreteli: Pozýva nás vnútorne prijať a veriť to, že **existuje jediný, osobný, živý a milujúci Boh - stvoriteľ všetkého** (teda nie nejaká sila, ani neosobná energia vo vesmíre) a že **tento Boh chce ľudom dobre vo všetkom, čo koná.** K objasňovaniu sporných alebo nejasných otázok

ohľadom právd viery alebo mravov bol v Cirkvi zriadený Učiteľský úrad cirkvi, ktorý je v Katechizme katolíckej cirkvi definovaný ako spoločenstvo biskupov zjednotených s pápežom. (Porov. KKC 85) Tento úrad sa z Kristovho poverenia stará o jednotu a pravosť katolíckeho učenia, aby sa do zjavených Božích právd časom neprimiešali nejaké bludné nauky, či názory, ktoré by mohli nepravdou otráviť nadprirodzenú vieru veriacich a tak ohroziť ich bezpečné smerovanie k večnému životu.

8. Dozrievanie vo viere

Podobne ako človek rastie a dozrieva v prirodzenom poznávaní sveta, tak je potrebné aby rástol a dozrieval aj vo viere v nadprirodzené pravdy. **Je neprirodzené a smutné ak sa viera dospelého človeka v ničom nelíši od toho, ako veril keď bol dieťaťom.** Znamená to, že milosti a dary, ktoré spolu s vierou pri krste prijal, nijako nerozvinul, ani nevyužil v prospech spoločenstva veriacich, či na väčšiu slávu Božiu. Človek v takomto stave sa podobá sluhovi z Ježišovho podobenstva o talentoch, ktorý talent, ktorý dostal od svojho Pána len zakopal a nijako ho nevyužil, ani nezúročil. (Porov. Mt 25, 14-30)

Emeritný Pápež Benedikt XVI, ešte ako kardinál Ratzinger často povzbudzoval svojich študentov hovoriac: „Naša viera musí stále rásť.“ Tak ako si neobliekame jedny a tie isté šaty, tak ako si v dospelosti neobúvame detské papučky alebo dupačky, tak nemôže naša viera v Boha, v dospelosti ostať taká, aká bola keď sme boli deťmi. Dospelý človek by v detských šatách vyzeral prinajmenšom smiešne a malé detské topánky by ho určite tlačili. Takýchto vecí sa človek začne rýchlo zbavovať, lebo zisťuje, že z nich už vyrástol a stávajú sa mu nepríjemnými. Podobne je to aj s našou vierou v Boha. Ak ju nebudeme neustále obnovovať, ak v nej nebudeme rásť a dozrievať, začneme ju pociťovať ako príťaž, ako niečo, z čoho sme už dávno vyrástli. To v nás môže vyvolať ľahostajnosť a pochybnosti vo viere, ktoré nás môžu do viesť až k úplnej strate viery v Boha.

Veriaci človek si má preto neustále vzbudzovať túžbu žiť v milosti posväcujúcej, byť naplnený Duchom Svätým, mal by byť pripravený kedykoľvek obhájiť svoju vieru pred hocikým a má by neustále hľadať účinné spôsoby jej ohlasovania. Svoju vieru má viesť zdieľať a prežívať najmä s chudobnými a trpiacimi a má ju často premieňať na nezištné skutky lásky (porov. Gal 5, 6; Jak 2, 26) a ak to bude potrebné, má byť pripravený a ochotný znášať pre vieru aj utrpenie.

Človek zrelý vo viere si uvedomuje, že toto všetko je len nepatrne malou účasťou na tom, čo pre našu spásu vykonal a pretrpel náš spasiteľ Ježiš Kristus a vie, že toto všetko „nie je hodné porovnávanie s budúcou slávou, ktorá sa na nás má zjaviť“. (Rim 8, 18)

9. Hriechy proti viere

Hriechmi proti viere nazývame vedome zmýšľanie alebo konanie, ktoré môže ohroziť, oslabiť, alebo celkom zničiť nadprirodzenú vieru v človeku:

a) Dobrovoľné pochybovanie o zjavených pravdách viery

- Keďže nadprirodzená viera sa opiera o pravdy, ktoré ľuďom počas dejín, svojimi činmi a slovami zjavil sám Boh, ktorý nemôže klamať, bolo by nerozumné o nich pochybovať. Tieto pravdy treba naopak, prijať a veriť s istotou väčšou než prijímame pravdy opierajúce sa o meniace sa ľudské poznanie. (Porov. *KKC* 157) Ak sa pochybovanie vo viere pestuje vedome a dobrovoľne, môže to človeka priviesť k zaslepenosti ducha. (Porov. *KKC* 2088)

b) Dobrovoľné odmietanie viery (nevera)

- Ak niekto odmieta považovať za pravdivé, čo Boh zjavil a čo Cirkev predkladá veriť. (Porov. *KKC* 2088 - 2089)

c) Heréza (bludné tvrdenie)

- Ak nejaký pokrstený človek vedome popiera alebo spochybňuje pravdu viery, ktorú Cirkev uznala a vyhlásila za Bohom zjavenú.

d) Apostáza (odpadnutie od viery)

- Ide o úplné odvrhnutie kresťanskej viery.

e) Schizma (rozkol - rozdelenie)

- Ide o vedome oddelenie sa od spoločenstva veriacich, spojené s odmietnutím poslušnosti voči pápežovi a voči hierarchii Cirkvi.

f) Zapretie viery

- Ide o zrieknutie sa viery z nejakého dôvodu alebo o neopodstatnené hanbenie za vieru a za osobný vzťah s Bohom.

g) Viera v povery

- Ak človek neprávom pripisuje nejakej veci alebo činnosti zvláštnu moc, ktorú jej Boh nedal.

h) Pravidelné zanedbávanie osobnej modlitby a čítania Sv. písma

i) Lahostajnosť v praktizovaní sviatostného života

Vypracoval: **František Fudaly**

Použitá literatúra:

Katechizmus Katolíckej cirkvi (KKC). Trnava: SSV, 1998.

Kódex kanonického práva (CIC). Latinsko-slovenské vydanie. Trnava: SSV, 1996.

DENZINGER, Heinrich. - HÜNERMANN, Peter. *Enchiridion symbolorum definitionum et declarationum de rebus fidei et morum (DZ)*. Bologna: Edizioni Dehoniane Bologna (EDB), 2003.

MALÝ, V. *Poučenie o sviatosti birmovania*. Trnava: SSV, 1999

GERČAK, František. *Poznaj a ver – Vierouka*. Kapušany: Vydavateľstvo Ing. Štefánia Beňová - Bens, 2002.